

ZOFIA NAPIÓRKOWSKA

Łomża

RUCH FREINETOWSKI W POLSCE

C. Freinet jest twórcą koncepcji pedagogicznej, która sprawdziła się w masowej praktyce szkolnej. Wyjątkowość tego kierunku pedagogicznego wśród prądów Nowego Wychowania polega na jego nie słabnącej żywotności. C. Freinet nie ograniczył się do pracy eksperymentatorskiej w szkole, którą prowadził w Vence, ale skupiał wokół siebie sympatyków. Otwartość Freineta, ciągłe kontakty i dyskusje z nauczycielami, poszukującymi nowych rozwiązań problemów pedagogicznych doprowadziły w krótkim czasie do stworzenia autentycznego, oddolnego ruchu pedagogicznego.

Unikalność ruchu freinetowskiego polega na tym, że mimo śmierci jego twórcy i inspiratora nie traci swojej żywotności. Nieustannie się rozwija nie tylko na terenie Francji, ale obejmuje nauczycieli wielu krajów Europy, Afryki czy Ameryki. W stworzonej przez Freineta Międzynarodowej Federacji Ruchów Nowoczesnej Szkoły uczestniczy wiele krajów, a wśród nich Polskę reprezentuje dr Halina Semenowicz.

Historia ruchu freinetowskiego w Polsce jest związana z działalnością praktyczną Pani Doktor w szkole sanatoryjnej w Otwocku i z jej twórczością pisarską. Jej pierwsza książka "Nowoczesna Szkoła Francuska Technik Freineta", wydana w 1966 r., dostarczyła pełniejszych informacji o koncepcji pedagogicznej Freineta, o organizacji szkoły w Vence, a także stosownych technikach pracy wychowawczej, służących realizacji przyjętych idei pedagogicznych.

Wcześniejsze informacje o doświadczeniach pedagogicznych Freineta w wydawnictwach książkowych i czasopismach, ze względu

na ogólnikowość w przedstawianiu koncepcji i prowadzonych eksperymentów nie mogły inspirować nauczycieli praktyków w naszym kraju. Dopiero praktyczne zastosowanie technik Freineta w szkole sanatoryjnej w Otwocku do realizacji założeń programowych polskiej szkoły oraz publikacje doświadczeń w czasopismach pedagogicznych i wydawnictwach książkowych, wywoływały coraz szersze zainteresowanie polskich nauczycieli-nowatorów.

Trzeba tu podkreślić sprzyjający klimat dla postępu pedagogicznego w latach 1960-75. Był to okres działalności ośrodków metodycznych, które z powodzeniem niespotykanym ani przedtem, ani potem, rozwijały autentyczne zainteresowanie nowymi metodami pracy pedagogicznej i skutecznie upowszechniały ciekawe doświadczenia nauczycieli. Rozwinęły się różne formy doskonalenia pedagogów - praktyków, które sprzyjały wymianie doświadczeń. M.in. na kursy wakacyjne dla nauczycieli zapraszano nauczycieli-nowatorów, którzy prezentowali wypróbowane przez siebie techniki i nowe metody nauczania.

Przez kilka lat Ośrodek Metodyczny w Rembertowie był instytucją wspierającą upowszechnianie pedagogiki C.Freineta nie tylko w byłym województwie warszawskim, ale także w całym kraju. Zainteresowanie Centralnego Ośrodka Metodycznego - Sekcji Nauczania Początkowego znalazło praktyczny wyraz w zorganizowaniu kursu w Miedzeszynie, na który prowadzono rekrutację przez ogłoszenie w "Głosie Nauczycielskim". Po tym kilkudniowym kursie zorganizowała się grupa zwolenników koncepcji C.Freineta, która przyjęła nazwę: Komitet Upowszechnienia Pedagogiki C.Freineta. Grupa ta w składzie: dr H.Semenowicz, dr M.Markowa i prof. A.Lewin rozszerzała się i obejmowała nauczycieli, a szczególnie metodyków nauczania początkowego z różnych regionów kraju, co ułatwiało zorganizowaną działalność upowszechniającą idee i techniki C.Freineta. Był to rok 1968. Odtąd notuje się bardzo intensywny rozwój ruchu freinetowskiego w naszym kraju.

Ważnym wydarzeniem u początku istnienia tego ruchu była pierwsza konferencja naukowa, zorganizowana w Instytucie Pedagogiki w 1969 r. Konferencję otworzył ówczesny dyrektor Instytutu prof. W.Okoń.

Prof. A.Lewin w wykładzie na temat: "Celestyn Freinet - człowiek, pedagog, działacz" naświetlił wszechstronnie osobowość

twórcy ruchu freinetowskiego. Dr H.Semenowicz w oparciu o własne doświadczenia otwockie mówiła o szerokich możliwościach wykorzystania idei i technik freinetowskich w praktyce pedagogicznej polskich szkół i znaczeniu tych technik w przełamywaniu skostniałych stosowanych metod pracy pedagogicznej. Konferencji tej towarzyszyła bogata wystawa piśmiennictwa pedagogicznego i wytworów twórczej pracy dzieci ze Szkoły im. J.Marchlewskiego w Otwocku.

Następne konferencje organizowane były przez Okręgowy Ośrodek Metodyczny w Rembertowie, a od 1978 r. przez Instytut Badań Pedagogicznych w Warszawie.

Od 1973 roku konferencje o zasięgu ogólnokrajowym odbywały się również poza Warszawą. Organizatorami konferencji były te ośrodki, gdzie ruch freinetowski rozwinął się na szeroką skalę np. w Poznaniu i Wrocławiu, w Wałbrzychu i Łodzi. W roku 1986 odbyła się konferencja naukowa na temat "Freinet w badaniach pedagogicznych", której organizatorem była WSP w Bydgoszczy. W latach siedemdziesiątych odwiedzili Polskę i brali udział w konferencjach freinetowskich sekretarz i przewodniczący FIMEM.

Rok 1976 zapisał się w historii ruchu freinetowskiego w Polsce dwoma ważnymi wydarzeniami. W tym roku ukazał się wybór pism C.Freineta "O szkołę ludową" w opracowaniu i tłumaczeniu dr H.Semenowicz i prof. A.Lewina. Odtąd ruch freinetowski może szerzej korzystać z dorobku pisarskiego C.Freineta, szkoda jednak, że książka ukazała się w bardzo małym nakładzie i tym samym nie stała się ogólnie dostępną lekturą. Drugim ważnym wydarzeniem tego roku było międzynarodowe spotkanie freinetowców z 14 krajów Europy i Afryki. Uczestnicy RIDEF, które odbywało się w Płocku, poznawali życie naszego kraju, odwiedzili kilka placówek oświatowych. Szczególnie zainteresowali się Szkołą Podstawową w Umiastowie kierowaną przez Ewę Morus, szkołą najpełniej wykorzystującą pedagogikę C.Freineta.

Od 1978 roku Zespół Animatorów Pedagogiki C.Freineta /taką nazwa ustaliła się ostatecznie/ pracuje pod opieką Zakładu Badań Systemów Wychowawczych IBP. Opiekę naukową sprawuje prof.

A.Lewin. IBP jest stałym miejscem spotkań Zespołu. Tutaj Zespół znajduje pomoc merytoryczną i organizacyjno-finansową. Do Zespołu należą nauczyciele różnych typów szkół, przedszkoli oraz pracownicy naukowcy wyższych uczelni i ODN. Grupa składa się z 30-40 osób reprezentujących różne regiony naszego kraju. Nie jest to jednak reprezentacja formalno-instytucjonalna, każdy członek Zespołu reprezentuje siebie. Przynależność do Zespołu jest oparta na zasadzie pełnej dobrowolności, ale uczestnictwo zobowiązuje do aktywnego udziału w prowadzonych pracach. Osoby pracujące w Zespole od początku istnienia ruchu freinetowskiego stanowią grupę, wokół której gromadzą się coraz młodszy nauczyciele, a także studenci. Są to m.in.: H.Semenowicz i Wł. Błachowicz z Otwocka, A.Lewin z Warszawy, T.Śliwińska z Poznania, K.Michalczak z Kościna, B.Kollek z Wrocławia, Z.Napiórkowska z Łomży, W.Frankiewicz z Gdańska, K.Lenartowska i H.Smolińska z Bydgoszczy, W.Świątek z Torunia. Zespół działa w oparciu o roczny plan pracy, w którym uwzględnia się różne formy rozwijania ruchu. Każdy członek Zespołu podejmuje się wykonania określonego zadania na miarę swoich możliwości. Organizuje się seminaria problemowe dla członków Zespołu, których celem jest pogłębienie wiedzy o pedagogice C.Freineta. Ostatnie tematy to: Idea dialogu w pedagogice C.Freineta, Wychowanie przez pracę w pedagogice C.Freineta i J.Korczaka, Pedagogika C.Freineta w przedszkolu.

Co roku organizowane są spotkania regionalne, w których uczestniczy większa liczba nauczycieli danego miasta czy regionu. Konferencje te ożywiają ruch postępu pedagogicznego i inspirują nauczycieli do twórczej pracy pedagogicznej. Członkowie Zespołu uczestniczyli w kursach wakacyjnych, organizowanych przez Zakład Badań Systemów Wychowawczych IBP pod kierunkiem prof. A.Lewina. Początkowo Zespół w czasie pobytu na kursie realizował część swego planu rocznego. Od paru lat w kursach uczestniczą młodzi nauczyciele i studenci, którzy pragną głębiej poznać dorobek pedagogiczny C.Freineta. Są to bardzo często nauczyciele prowadzący badania celowości stosowa-

nia technik Freineta w naszych warunkach i autorzy prac magisterskich.

Ważną rolę w upowszechnianiu pedagogiki C.Freineta, właśnie wśród studentów - kandydatów na nauczycieli, spełniają pracownicy naukowcy wyższych uczelni - członkowie Zespołu Animatorów. Są to: dr Lenartowska i dr H.Smolińska z WSP w Bydgoszczy, dr W.Świątek z Uniwersytetu w Toruniu, dr W.Frankiewicz z Uniwersytetu Gdańskiego, E.Śłodownik z UM, T.Kłosińska z WSP w Opolu, Z.Olek-Redlarska i E.Krześcińska z filii UW w Białymostku.

Zespół podejmuje opracowania metodyczne z wykorzystaniem technik Freineta. I tak pod redakcją T.Śliwińskiej powstał zeszyt metodyczny do nauczania języka polskiego w klasach początkowych. Praca cieszyła się dużym zainteresowaniem nauczycieli i dlatego pod tą samą redakcją zostało przygotowane II jej wydanie zmienione, przystosowane do nowego programu. Wydany został również zeszyt metodyczny do plastyki w kl. I-III szkoły podstawowej, pod redakcją K.Kowalskiej. W.Frankiewicz i Z.Napiórkowska opracowały broszurę, omawiającą dorobek w zakresie prac doktorskich i magisterskich, pisanych z wykorzystaniem pedagogiki C.Freineta.

Poważnym osiągnięciem jest wykonanie przez dr H.Semenowicz "Międzynarodowej Bibliografii pism C.Freineta i o Freinecie", którą wydano w Paryżu. Jest to poważny wkład Polski do działalności FIMEM.

Zespół Animatorów Pedagogiki C.Freineta jest otwarty na innowacje pedagogiczne, pochodzące również z innych źródeł. Dlatego współpracuje z zespołem badającym spuściznę pedagogiczną J.Korczaka. Członkowie Zespołu uczestniczyli m.in. w międzynarodowej konferencji na temat: Idee pedagogiczne J.Korczaka a poszukiwania innowacyjne w różnych krajach.

Freinetowcy polscy utrzymują stałe kontakty z FIMEM, uczestniczą w Kongresach, organizowanych przez CEL oraz rządziej w RIDEF. Utrzymywane są również kontakty z nauczycielami różnych krajów, rozwinęła się korespondencja międzyszkolna o zasięgu międzynarodowym. Członkowie Zespołu brali udział w

międzynarodowym spotkaniu nauczycieli - freinetowców - esperantystów, które odbyło się w lipcu 1987 roku w Poznaniu, przed Światowym Kongresem Esperantystów w Warszawie.

BIBLIOGRAFIA:

C.Freinet, O szkołę ludową. Pisma wybrane, Wrocław Ossolineum 1976

H.Semenowicz, Freinet w Polsce, Warszawa WSiP 1980